

• Deventenaar Jan Verstraaten bij het Indië-monument, dat sinds 1999 op het Grote Kerkhof staat. Ter nagedachtenis van de Deventer oorlogsslachtoffers in Zuidoost-Azië. foto Ronald Hissink

Blijven herdenken; oorlog was 15 augustus pas over

Deventenaar Jan Verstraaten (64) herdenkt zaterdag hoe exact 70 jaar geleden zijn vader Ton uit een Japanse kolenmijn werd bevrijd.

door **Harry Hekkert**
DEVENTER

De Tweede Wereldoorlog duurde in voormalig Nederlands-Indië drie maanden langer. In Nederland wordt dat soms vergeten, maar als het aan Verstraaten ligt neemt de Indië-herdenking een even voorname plaats in als 5 mei.

Verstraaten geeft sinds drie jaar voorlichting aan leerlingen van groep 8. Hij vertelt dan het verhaal van zijn vader. Pa Verstraaten werkte sinds 1938 als verkoper voor de Nederlandse firma Borsumij in Indië. Hij verdedigde de kolonie met het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (KNIL), werd krijgsgevangen genomen door de Japanse bezetter en moest slavenarbeid verrichten in een kolenmijn op het Japanse eiland Kioe Shoe. „Bij de bevrijding woog mijn vader nog 48 kilo”, zegt Verstraaten. „De oorlog had niet veel langer moeten duren of hij was er niet meer geweest.”

Zijn vader legde alles wat in Indië gebeurde op papier vast. dat deed hij nauwgezet en met humor. Uit angst voor ontdekking spoelde hij die geschriften vlak voor de bevrijding nog door het toilet. „Later heeft hij alles weer opnieuw opgeschreven. Ook hoe hij na de bevrijding als dienstplichtig soldaat tegen de Indonesische onafhankelijkheid vocht. Hij bewaarde alle spullen uit die tijd in een koffertje, maar sprak nooit over wat hij had meegemaakt. Dat kon hij niet.”

Na zijn dood in 2005 brachten Jan en broer Peter de verslagen van hun vader uit in het inmiddels uitverkochte boek *Ooggetuige*. „Ik kwam bij het uitkomen van het boek in contact met andere kinderen van slachtoffers van de Japanse bezetting. We hebben nu een groep tweede generatie lotgenoten en komen twee keer per jaar bij elkaar. Soms komt er een

• • •

‘Hij bewaarde alle spullen uit die tijd in een koffertje, maar sprak nooit over wat hij had meegemaakt’

Jan Verstraaten

nieuw lid bij de groep, soms ontdekken we nieuwe zaken op internet. Zo hebben we pas contact gekregen met de zoon van de kamparts uit het kamp waar mijn vader zat.”

De verschrikkingen in de Oost en de bevrijding moeten zo lang mogelijk herdacht, vindt Verstraaten. „Net als de voorlichting op scholen is het een eerbetoon aan mijn vader en alle andere slachtoffers. In mei hadden we het over de bevrijding van de Tweede Wereldoorlog, maar heel Nederland en de wereld was pas in augustus 1945 bevrijd na de capitulatie van Japan.”

Verstraaten werd net als zijn broer geboren in Indonesië. Zijn ouders woonden daar tot 1953. Vorige maand bezocht hij voor de eerste keer zijn geboorteplek; een klein ziekenhuisje in de stad Pantianak, een industriestad op Borneo. „Toen ik er met mijn vrouw was kreeg ik nog meer respect voor mijn ouders. Het was er ontzettend vochtig en heet. Niet uit te houden. De damp van de rubberfabriek was niet te harden. Ik zag er tegenop om er vier dagen te blijven. En zij hebben in die stad gewoond en gewerkt. Onbegrijpelijk.”